

คู่มือการดำเนินการตามกฎหมาย
กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารขาดหนึ่ราชการ

สำนักงานพระธรรมนูญทหาร

ภารกิจ มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการด้านกฎหมาย คดีต่างๆ วินัย ตรวจร่างสัญญา สืบสวนสอบสวนคดี การให้คำปรึกษา และสงเคราะห์ทางกฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา และการใช้กำลังทางทหาร มีผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

วิสัยทัศน์ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร เป็นองค์กรที่มุ่งรักษาคุณภาพแห่งกฎหมายให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์สูงสุด ในการบริหาร สั่งการ การปกครองบังคับบัญชาทหาร ในอันที่จะเพ็งศักยภาพด้านการทหาร และรักษาผลประโยชน์ของชาติ

พันธกิจ อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล และพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับกิจการด้านกฎหมาย คดีต่างๆ วินัย สืบสวนสอบสวนคดี การให้คำปรึกษาและสงเคราะห์ทางกฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา การตรวจร่างสัญญา งานตรวจร่างกฎหมาย การทำความเข้าใจภายในและระหว่างประเทศ กฎหมาย ระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารและกฎการใช้กำลัง

ประเด็นยุทธศาสตร์ การส่งเสริมอำนาจบังคับบัญชากับการบังคับใช้กฎหมาย พัฒนากิจการด้านกฎหมาย

เป้าประสงค์หลัก การรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ ด้านคดี และข้อตกลงอย่างเสมอภาค เทียงธรรม ถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ ร่วมมือกันใช้หลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล บรรลุเป้าหมาย การให้บริการ

กองคดี มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับคดีอาญา วินัย คดีปกครอง คดีแพ่ง และคดีต่างๆ แล้วแต่กรณี ดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีอาญาและวินัย คดีความรับผิดชอบทางละเมิด และดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับคดีปกครอง คดีแพ่ง และคดีต่างๆ การสงเคราะห์ทางกฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา รวมทั้งจัดนายทหารพระธรรมนูญ ร่วมฟังการสอบสวนตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

คำนำ

การเป็นนักกฎหมายที่ดีนั้น สิ่งสำคัญนอกจากการวางตนอยู่ในกรอบแห่งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผนและแบบธรรมเนียมทหารแล้ว ยังต้องตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานแห่งความสุจริตและความเที่ยงธรรมอีกด้วย อันจะทำให้เกิดการอำนวยความยุติธรรมทางกฎหมาย แต่เป้าหมายสูงสุดแห่งการอำนวยความยุติธรรมทางกฎหมาย คือ การอำนวยความยุติธรรมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การจะเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมที่แท้จริงได้นั้น นักกฎหมายซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายต้องมีความเป็นมืออาชีพ สามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาการปรับใช้กฎหมายได้

การจัดทำคู่มือการดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารขาดหนีราชการฉบับนี้ จึงมีความมุ่งหมายเพื่อให้ทหารนักกฎหมาย ผู้บังคับบัญชาทหาร ข้าราชการทหารที่เกี่ยวข้องในทุกสายงาน ทั้งด้านการปฏิบัติการทางทหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายเมื่อได้ศึกษาถึงคู่มือการดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารหนีราชการฉบับนี้ จะได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ สามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาการปรับใช้กฎหมายได้ อันจะเป็นการอำนวยความยุติธรรมทางกฎหมายให้เกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นความยุติธรรมที่แท้จริง เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติหน้าที่ สั่งการ อนุมัติ อนุญาต วินิจฉัยเรื่องราวต่างๆตามกรอบของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานพระธรรมนูญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารหนีราชการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายดังกล่าวให้กับข้าราชการทหารและบุคคลต่างๆที่สนใจต่อไป

ลงชื่อ พลตรี พรพร รัตนานนท์

(พรพิศ รัตนานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร

สารบัญ

๑. วัตถุประสงค์	๑
๒. ขอบเขต	๑
๓. คำจำกัดความ	๑
๔. หน้าที่รับผิดชอบ	๒
๕. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๒
๖. ขั้นตอนการปฏิบัติในการพิจารณาตอบข้อหารือ	๒
๗. กระบวนการ (work flow)	๔
๘. ระยะเวลาพิจารณาตอบข้อหารือ	๕
๙. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๗
๑๐. หลักเกณฑ์การพิจารณา	๘
๑๑. ความผิดฐานหนีราชการ	๘
๑๒. การคำนวณวันหนีราชการ	๙
๑๓. การกระทำอย่างไรถึงเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ	๙
๑๔. กรณีทหารขาดราชการจนขาดอายุความ	๑๐
๑๕. การถอดยศและปลดทหารที่หนีราชการในเวลาประจำการ	๑๐
๑๖. ปัญหาการปฏิบัติงาน, ข้อแนะนำ	๑๑
๑๗. กำลังพลที่ถูกปลดและถอดยศเนื่องจากขาดหนีราชการเสียสิทธิอะไรบ้าง	๑๒
ผนวก ก. ตัวอย่าง กรณีหารือในประเด็นต่างๆ	
ผนวก ข. กฎหมาย, พระราชบัญญัติ, กฎ, ระเบียบ, ข้อบังคับ	
ผนวก ค. บทความสอบสวนคดีทหารหนีราชการอย่างไร	

(โดย พันเอก สุรเชษฐ์ ลากวงศ์ ผู้อำนวยการกองนิติธรรม สำนักงานพระธรรมนูญทหาร)

คู่มือการดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารขาดหนึ่ราชการ

๑. วัตถุประสงค์ (Objectives)

เพื่อเป็นคู่มือการจัดการความรู้ (KM) ที่จะอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถพิจารณาตอบข้อหารือการดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารขาดหนึ่ราชการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการได้อย่างถูกต้องอันเป็นการรักษาประโยชน์ของทางราชการ รวมทั้งทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒. ขอบเขต (Scope)

คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ฉบับนี้ ครอบคลุมลำดับขั้นตอนปฏิบัติในการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย กรณี ปลดและถอดยศเมื่อทหารขาดหนึ่ราชการ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพระธรรมนูญทหารและส่วนราชการต่างๆ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. คำจำกัดความ (Definition)

๓.๑ “ ส่วนราชการ ” หมายถึง กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพบก และหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพบก ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

๓.๒ “ ในเวลาไม่ปกติ ” หมายความว่า ในเวลาที่มีการรบ สถานะสงคราม หรือประเทศใช้กฎอัยการศึก

๓.๓ “ ในเวลาปกติ ” หมายความว่า ในเวลาอื่นที่ไม่ได้มีการรบ สถานะสงคราม หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

๓.๔ “ ขาดราชการ ” หมายความว่า ขาดจากหน้าที่ราชการดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ขาดไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตร์ หรือ

๓.๔.๒ ขาดไม่ถึง ๓ วัน ในเวลาไม่ปกติ หรือ

๓.๔.๓ ขาดโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตในเวลาปกติยังไม่ถึง ๑๕ วัน

๓.๕ “ หนึ่ราชการ ” หมายความว่า ขาดจากหน้าที่ราชการดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ ขาด ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตร์ หรือ

๓.๕.๒ ขาด ๓ วัน ในเวลาไม่ปกติ หรือ

๓.๕.๓ ขาดโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตในเวลาปกติ ๑๕ วัน หรือ

๓.๕.๔ ขาดโดยเจตนาหลีกเลี่ยงจากราชการ ตามคำสั่งให้เคลื่อนกำลังทหาร ทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศไปจากที่ตั้ง หรือคำสั่งเรียกระดมพล

๓.๖ “ ต่อราชศัตร์ ” หมายความว่า ต่อหน้าบรรดาคนที่มีอาวุธที่แสดงความขัดแย้งต่ออำนาจผู้ใหญ่ หรือที่เป็นกบฏ หรือเป็นโจรสลัด หรือที่ก่อจลาจล และรวมตลอดถึงที่อยู่ในเขตที่กองทัพได้กระทำความนั้นด้วย

๓.๗ “ ทหาร ” หมายความว่า ทหารประจำการ ทั้งนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวน

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

๔.๑ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร (สธ.ทหาร) มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายวางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการด้านกฎหมาย คดีต่าง ๆ วินัย ตรวจร่างสัญญา สืบสวนสอบสวนคดี การให้คำปรึกษาและสงเคราะห์ทางกฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา และการใช้กำลังทางทหาร มีผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๔.๒ กองคดี สำนักงานพระธรรมนูญทหาร (กคต.สธ.ทหาร) มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับคดีอาญา วินัย คดีปกครอง คดีแพ่ง และคดีต่างๆ แล้วแต่กรณี ดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีอาญาและวินัย คดีความรับผิดชอบทางละเมิด และดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับคดีปกครอง คดีแพ่ง และคดีต่างๆ การสงเคราะห์ทางกฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา รวมทั้งจัดนายทหารพระธรรมนูญ ร่วมฟังการสอบสวนตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

๕. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๔๕, ๔๖

๕.๒ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ มาตรา ๘ (๑)

๕.๓ ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗

๕.๔ ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการคำนวณวันหาราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗

๕.๕ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการบรรจุ ปลดย้าย เลื่อนและลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๒

๕.๖ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ.๒๔๙๕

๕.๗ หนังสือ สม. ที่ กท ๐๒๐๑/ว.๑๓๗๓๘ ลง ๘ ก.ค.๐๗ เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล

๕.๘ คำสั่ง บก.ทท. ที่ ๑๙๕/๒๕๕๐ เรื่อง การดำเนินการของส่วนราชการใน บก.ทหารสูงสุด กรณีหนีราชการ ลง ๑๕ มิ.ย.๕๐

๖. ขั้นตอนการปฏิบัติในการพิจารณาตอบข้อหารือ

๖.๑ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการของ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร บันทึกข้อมูลหนังสือลงในทะเบียนรับเรื่องเข้าสู่ระบบงานแล้ว จะนำเรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร พิจารณาแจกจ่ายให้กองคดี สำนักงานพระธรรมนูญทหาร ดำเนินการต่อไป

๖.๒ เจ้าหน้าที่ธุรการ กองคดี ฯ รับเรื่องแล้วจะบันทึกข้อมูลลงในทะเบียนรับเรื่อง เข้าสู่ระบบงานของ กองคดี ฯ เมื่อ ผู้อำนวยการกองคดี ฯ รับเรื่องจากเจ้าหน้าที่ธุรการแล้ว จะพิจารณามอบหมายให้นายทหารพระธรรมนูญ รับผิดชอบสำนวนเป็นรายๆไป

๖.๓ เมื่อ นายทหารพระธรรมนูญ ผู้รับผิดชอบสำนวน ได้รับเรื่องมาพิจารณาแล้ว จะต้องรีบดำเนินการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบในเรื่องทั้งหมดก่อน เพื่อให้ได้ข้อยุติในการเสนอความเห็นทางกฎหมายให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการกำหนด อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกทางกฎหมาย

/ ซึ่งแล้วแต่...

ซึ่งแล้วแต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏแต่ละสำนวนที่แตกต่างกัน และ เมื่อมีประเด็นต้องตรวจสอบหากประเด็นข้อหาหรือक्रमเครื่องไม้ขัดเจนหรือจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม นายทหารพระธรรมนูญ ผู้รับผิดชอบสำนวนจะประสานการปฏิบัติไปยังส่วนราชการเจ้าของเรื่องผู้รับผิดชอบเป็นกรณีๆไป

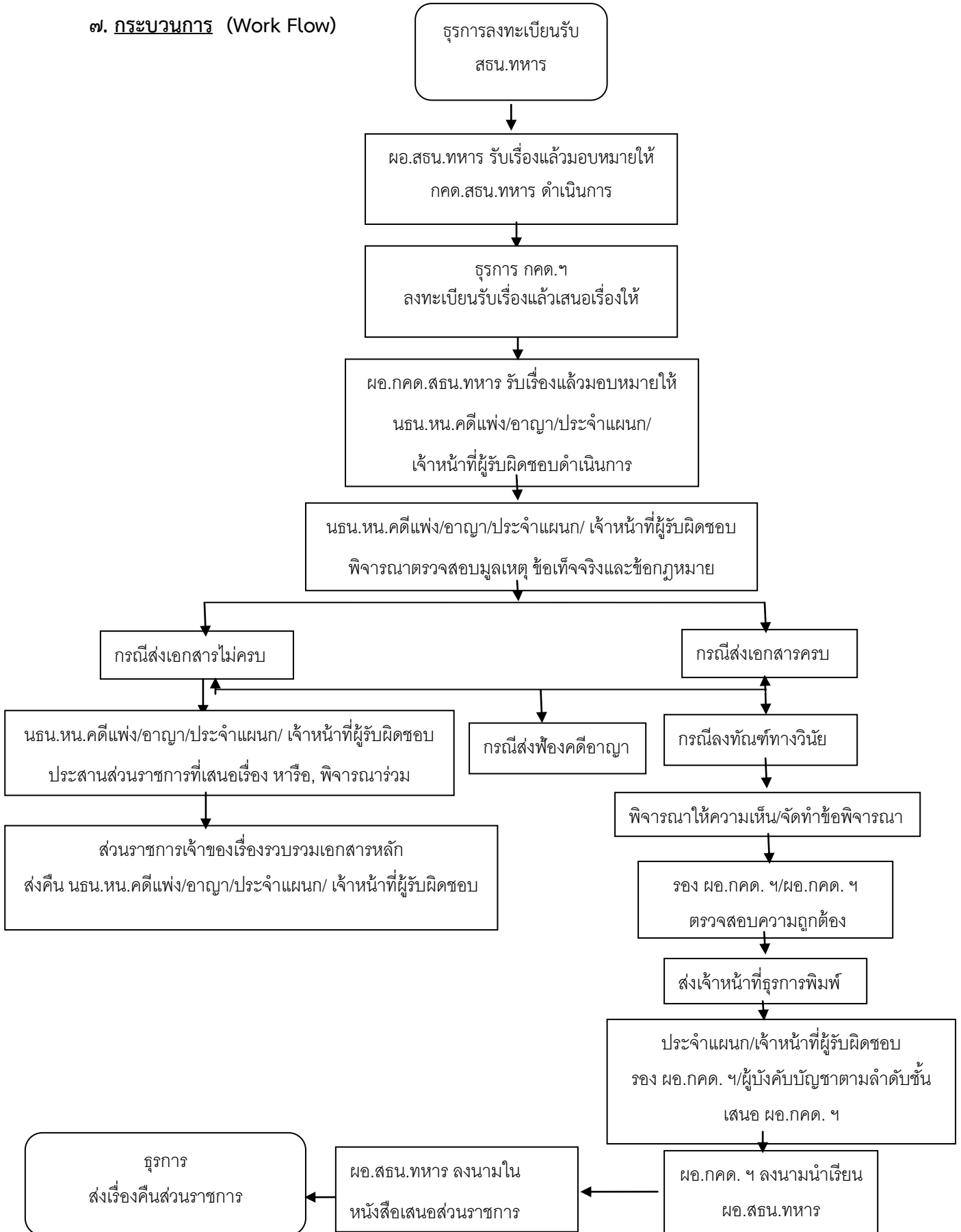
๖.๔ เมื่อ นายทหารพระธรรมนูญ ผู้รับผิดชอบสำนวน ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารครบถ้วนแล้ว ให้พิจารณาและทำความเข้าใจประกอบเอกสารและพยานหลักฐานของส่วนราชการเจ้าของเรื่องส่งมา

๖.๕ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจะร่วมพิจารณาความถูกต้องของข้อพิจารณาและข้อเสนอให้เป็นไปตามหลักกฎหมาย เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งเรื่องคืน นายทหารพระธรรมนูญ เจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ธุรการพิมพ์หนังสือตอบข้อหาหรือและข้อพิจารณาเพื่อลงนามนำเรียนผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร

๖.๖ เมื่อ ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร พิจารณาและลงนามในหนังสือตอบข้อหาหรือและข้อพิจารณาเพื่อเสนอเรื่องคืนส่วนราชการที่หาหรือ

๖.๗ เจ้าหน้าที่ของฝ่ายธุรการ กองคดี ฯ บันทึกข้อมูลในทะเบียนหนังสือส่งและจัดส่งหนังสือตอบข้อหาหรือและข้อพิจารณาพร้อมเอกสารประกอบการพิจารณาส่งคืนส่วนราชการเจ้าของเรื่องต่อไป

๗. กระบวนการ (Work Flow)

๘. ระยะเวลาการพิจารณาตอบข้อหารือ

ลำดับ	กระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๑.	ธุรการลงทะเบียนรับ	๓๐ นาที	บันทึกข้อมูลหนังสือ ในทะเบียนรับเอกสาร	เจ้าหน้าที่รับเอกสาร ของฝ่ายธุรการ
๒.	ผอ.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้ว มอบหมายงาน	๔ ชั่วโมง	ผอ.สธน.ทหาร รับเรื่อง แล้วมอบหมายให้ ผอ.กคต.สธน.ทหาร ดำเนินการ	ผอ.สธน.ทหาร
๓.	ผอ.กคต.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้วมอบหมายงาน	๔ ชั่วโมง	ผอ.กคต.สธน.ทหาร รับ เรื่องแล้วมอบหมายให้ นธน.หน.คดีแพ่ง/อาญา/ ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ	ผอ.กคต.สธน.ทหาร
๔.	นธน.หน.คดีแพ่ง/อาญา/ ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบพิจารณาให้ ความเห็น / จัดทำ ข้อพิจารณา เสนอ รอง ผอ.กคต. ฯ/ ผอ.กคต. ฯ ตรวจสอบ ความถูกต้อง	๑๒ วัน	นธน.หน.คดีแพ่ง/อาญา/ ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบ ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความถูกต้องของ เอกสาร ถ้าครบถ้วนก็ สามารถดำเนินการ พิจารณาได้	นธน.หน.คดีแพ่ง/ อาญา/ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

ลำดับ	กระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๕.	รอง ผอ.กคต.สธน.ทหาร / ผอ. ก ค ต . ส ธ น . ท ห า ร ตรวจสอบความถูกต้อง	๔ ชั่วโมง	ตรวจสอบความถูกต้องใน การจัดทำความเห็น/ ข้อพิจารณาที่ นธน.หน. คดีแพ่ง/อาญา/ประจำ แผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ	ผอ.กคต.สธน.ทหาร
๖.	นธน.หน.คดีแพ่ง/อาญา/ ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ส่งหนังสือตอบ ข้อหารือและข้อพิจารณาที่ ได้ตรวจแก้ไข เสนอ รองผอ.กคต.สธน.ทหาร ผอ.กคต.สธน.ทหาร	๕ วัน	นธน.หน.คดีแพ่ง/อาญา/ ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ส่งพิมพ์ หนังสือตอบข้อหารือและ ข้อพิจารณาที่ได้ตรวจแก้ไข เสนอ ผอ.กคต.สธน.ทหาร	นธน.หน.คดีแพ่ง/ อาญา/ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
๗.	ผอ.กคต.สธน.ทหาร ลงนามในหนังสือตอบข้อ หารือและข้อพิจารณาเสนอ ผอ.สธน.ทหาร	๔ ชั่วโมง	ผอ.กคต.สธน.ทหาร ลงนามในหนังสือตอบข้อ หารือและข้อพิจารณา เสนอ ผอ.สธน.ทหาร	ผอ.กคต.สธน.ทหาร
๘.	ผอ.สธน.ทหาร ลงนามใน หนังสือเสนอส่วนราชการ	๔ ชั่วโมง	ลงนามในหนังสือเสนอ คืบหน่วยเจ้าของเรื่อง	ผอ.สธน.ทหาร
๙.	ธุรการ ลงทะเบียนส่ง	๓๐ นาที	บันทึก ข้อมูล ลง ใน ทะเบียนหนังสือส่งและ ส่งคืบหน่วยเจ้าของเรื่อง	เจ้าหน้าที่ส่งเอกสาร ทางฝ่ายธุรการ

หมายเหตุ หากส่วนราชการเสนอเรื่องให้พิจารณาจำนวนมาก และ/หรือ เอกสารประกอบเรื่องไม่ครบถ้วน
ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ ตามเนื้อหาและความเหมาะสม

/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน...

๙. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การพิจารณาตอบข้อหารือ/ข้อพิจารณา กรณีข้อเท็จจริงเพียงพอ เอกสารประกอบการพิจารณา ครบถ้วนสมบูรณ์

- เจ้าหน้าที่ธุรการบันทึกข้อมูลหนังสือลงในทะเบียนรับเรื่องเข้า นำเรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน พระธรรมนุญทหาร อนุมัติแจกจ่ายงาน ส่งเรื่องให้ กองคดี ฯ ดำเนินการ

- ผู้อำนวยการกองคดี สำนักงานพระธรรมนุญทหาร รับเรื่องแล้วพิจารณามอบหมายให้ นายทหาร พระธรรมนุญหัวหน้าคดีแพ่ง/อาญา/ประจำแผนก/ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

- นายทหารพระธรรมนุญหัวหน้าคดีแพ่ง/อาญา/ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จะต้องพิจารณาเบื้องต้นในเรื่องมูลเหตุการขาดราชการ ว่ากำลังพลมีเจตนาหนีราชการจริงหรือไม่ เอกสารประกอบการพิจารณาที่หน่วยเจ้าของเรื่องส่งมาถูกต้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ หากเอกสารประกอบการพิจารณา ไม่เพียงพอ ไม่ถูกต้อง นายทหารพระธรรมนุญหัวหน้าคดีแพ่ง/อาญา/ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จะต้องติดต่อหน่วยเจ้าของเรื่องเพื่อขอเอกสารเพิ่มเติม และในบางกรณีอาจจำเป็นต้องส่งเรื่องคืนให้หน่วยเจ้าของเรื่องไปดำเนินการจัดทำใหม่ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการประกอบการพิจารณา คือ พิจารณาว่าหน่วยเจ้าของเรื่อง ได้ดำเนินการสอบสวนพยานบุคคลและรวบรวมหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ซึ่งไม่มาปฏิบัติราชการมีเจตนา ขาดหนีราชการ ครบถ้วนแล้วหรือไม่ เช่น หน่วยเจ้าของเรื่องได้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงจาก ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน บุคคล ผู้เป็นญาติ ตลอดจนคนในครอบครัวของผู้ไม่มาปฏิบัติราชการ รวมทั้งมี หนังสือสอบถามไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โรงพยาบาลที่ผู้ซึ่งไม่มาปฏิบัติราชการมีภูมิลำเนาอยู่ เป็นต้น โดยหน่วยเจ้าของเรื่องจะต้องสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ซึ่งไม่มาปฏิบัติราชการนั้นไม่ได้ถูกควบคุมตัวเนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ถูกทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บ หรือถึงแก่ความตาย ประสบ อุบัติเหตุหรือมีปัญหาครอบครัว โดยหน่วยเจ้าของเรื่องจะต้องมีความเห็นที่ชัดเจนว่า กำลังพลขาดราชการไป โดยมีเจตนาหนีราชการจริงพร้อมแสดงสาเหตุจูงใจในการขาดราชการ และสรุปผลการสอบสวนของหน่วย เจ้าของเรื่องจะต้องอ้างกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการปลดออกจากราชการและถอดยศทหารโดยระบุวันเริ่มขาดราชการ และวันที่เข้าเกณฑ์หนีราชการ และ วันขอปลดออกจากราชการและถอดยศทหารให้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งนี้เป็นไปตาม คำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ ๑๙๕/๒๕๕๐ เรื่อง การดำเนินการของส่วนราชการใน บก.ทหารสูงสุด กรณีหนีราชการลง ๑๕ มิ.ย.๕๐

/- ผู้อำนวยการกองคดี ฯ ...

- ผู้อำนวยการกองคดี ฯ ตรวจสอบความถูกต้องของในการจัดทำความเห็น/ข้อพิจารณาที่นายทหารพระธรรมนูญหัวหน้าคดีแพ่ง/อาญา/ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และลงนามในหนังสือนำเรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร (ผ่าน รองผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร)
- ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร พิจารณานุมัติและลงนามในหนังสือเสนอหน่วย
- เจ้าหน้าที่ธุรการบันทึกข้อมูลในทะเบียนหนังสือส่งและส่งเรื่องคืนหน่วยเจ้าของเรื่อง

๑๐. หลักเกณฑ์การพิจารณา

ความผิดต่อวินัยทหารหรือแบบธรรมเนียมของทหารโดยแท้จริงจะต้องเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๔๗๖ ซึ่งผู้บังคับบัญชาสามารถใช้อำนาจเบ็ดเสร็จดำเนินการทางวินัยทหารและใช้มาตรการบังคับทางวินัยทหารได้โดยสมบูรณ์ทันที ส่วนความผิดฐานหนีราชการในเวลาประจำการถึงแม้ว่าจะเป็นความผิดต่อวินัยทหาร ให้ปลดออกจากประจำการและให้ถอดยศทหารได้ ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยความผิดฐานหนีราชการมิใช่ความผิดวินัยทหารโดยแท้ เพราะเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญาทหารด้วย จึงเป็นความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องด้วยวินัยทหาร ดังนั้น เมื่อความผิดฐานหนีราชการในเวลาประจำการ เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติตามกฎหมายอื่นนอกจากพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๔๗๖ ผู้บังคับบัญชาจะต้องสอบสวนเป็นคดีอาญาแล้วส่งสำนวนการสอบสวนทั้งหมดไปยังอัยการทหาร เพื่อวินิจฉัยสั่งคดีต่อไป

๑๑. ความผิดฐานหนีราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๔๕,๔๖ นั้น หากครบองค์ประกอบตอนใดตอนหนึ่ง ถือว่าเป็นความผิดฐานหนีราชการ

๑๑.๑ ขาดจากหน้าที่ราชการโดยมิได้รับอนุญาต หรือขาดจากราชการเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตแล้ว ซึ่งการขาดจากราชการนั้น หมายถึง การไปเสียจากหน้าที่ราชการที่ตนมีอยู่ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ตนมีอยู่ตามตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ และเป็นการไปพ้นจากราชการจริงๆ มิใช่หน้าที่ราชการชั่วคราว หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นการชั่วคราว

๑๑.๒ โดยเจตนาหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เดินกองทหาร หรือเดินเรือไปจากที่หรือคำสั่งเรียกระดมเตรียมศึก

การหนีราชการจะต้องขาดราชการติดต่อในคราวเดียวกัน และจะต้องเป็นการขาดราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรด้วย การที่จะพิจารณาว่าการขาดราชการมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ ให้พิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายๆ ไป ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าการขาดราชการมีเหตุผลอันสมควร ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหนีราชการ และในการพิจารณาความผิดฐานหนีราชการนี้ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือไม่ เพราะความเสียหายไม่ใช่องค์ประกอบความผิด ถึงแม้ว่าการหนีราชการจะไม่ได้ทำให้ทางราชการเสียหาย ก็ถือว่าเป็นความผิดฐานหนีราชการในเวลาประจำการแล้ว

๑๒. การคำนวณวันหนีราชการ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการคำนวณวันหนีราชการของทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ โดยให้นับตั้งแต่วันแรกที่ขาดราชการไปเป็น ๑ วัน ไม่ว่าจะขาดไปในเวลาใดในวันนั้น และไม่นับวันที่ได้ตัวมา (ไม่ว่าจะกลับมาเองหรือจับส่ง) รวมเป็นวันหนีราชการ โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

๑๒.๑ ถือเอาวันแรกที่ขาดราชการเป็นวันเกิดเหตุ

๑๒.๒ คำว่า “กลับเอง” หมายถึง ผู้กระทำผิดกลับมาด้วยหน่วยต้นสังกัดเอง

๑๒.๓ คำว่า “จับส่ง” หมายถึง มีผู้ติดตามจับตัวส่งผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าพนักงานทหาร หรือตำรวจจับตัวส่ง และหมายรวมถึงกรณีหนีราชการไปแล้วได้กระทำความผิดอาญาอื่นและถูกเจ้าพนักงานทหารหรือตำรวจจับกุมในการกระทำผิดอาญานั้น

๑๒.๔ กรณีหนีราชการแล้วผู้กระทำผิดไม่กลับเองหรือถูกจับส่งและผู้บังคับบัญชามีคำสั่งปลดออกจากประจำการ การนับวันหนีราชการให้นับจนถึงวันก่อนมีคำสั่งปลดออกจากประจำการ เพราะขณะที่มีคำสั่งปลดออกนั้นย่อมถือว่าผู้กระทำผิดหนีราชการอยู่

ความผิดฐานหนีราชการเป็นความผิดเกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญาทหาร ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดให้มีการสอบสวน หากผลการสอบสวนปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาชอบที่จะลงทัณฑ์แทนการส่งตัวไปศาลได้ โดยส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการทำความเห็นเสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการพิจารณา หากผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยและไม่สำคัญก็ส่งลงทัณฑ์แทนการดำเนินคดีในศาลได้ตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๗ แต่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการอาจสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลทหาร หรือจะมีการดำเนินคดีนั้นในศาลพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร ตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๘ ก็ได้

๑๓. การกระทำอย่างไรถึงเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ซึ่งถือเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เรื่องนี้มีหลักพิจารณาที่ผู้บังคับบัญชาและผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการต้องนำไปประกอบการพิจารณา คือ

๑๓.๑ ฐานะของผู้กระทำผิด เช่น ผู้กระทำผิดมีการศึกษาสูงต่ำเพียงใด มีความฉลาดหรือโง่เขลาเบาปัญญาเพียงใด หรือได้ทำผิดขึ้นเพราะมีความกดดันหรือมีเหตุจูงใจใด

๑๓.๒ ลักษณะแห่งการกระทำผิด เช่น กระทำผิดอย่างธรรมดาหรือด้วยการใช้เล่ห์เหลี่ยมกลอุบายตบตาหลอกลวง

๑๓.๓ ผลแห่งการกระทำผิด การกระทำผิดนั้นเป็นผลเสียหายต่อส่วนตัวหรือต่อส่วนรวม

๑๓.๔ แบบธรรมเนียมของทหารซึ่งกำหนดมาตรการบังคับทางวินัยทหารโดยการลงทัณฑ์ทางวินัยหรือการดำเนินการทางปกครองที่จะบังคับใช้กับการกระทำนั้น

๑๓.๕ ลักษณะความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๑๔. กรณีหนีราชการจนคดีขาดอายุความ สำหรับความผิดฐานหนีราชการแล้ว หรือกรณีผู้ซึ่งหนีราชการจนคดีขาดอายุความสำหรับความผิดฐานหนีราชการแต่ผู้บังคับบัญชายังมีได้ดำเนินการลงทัณฑ์ หรือลงทัณฑ์แล้วแต่ผู้กระทำความผิดยังรับทัณฑ์ไม่ครบกำหนดด้วย ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ หรือ พันราชการทหารประเภทที่ ๒ แล้วแต่กรณี ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร โดยไม่ต้องส่งลงทัณฑ์

แนวทางปฏิบัติเมื่อทหารหนีราชการ เมื่อมีการกระทำความผิดฐานหนีราชการเกิดขึ้น จะต้องให้มีการสอบสวนผู้กระทำผิดโดยเร็ว หากความปรากฏตามทางสอบสวนแก่ผู้บังคับบัญชาว่า การหนีราชการเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่สำคัญ ถือว่าเป็นความผิดต่อวินัยทหารที่ไม่ร้ายแรง ถ้าผู้กระทำผิดเป็นทหารประจำการให้ผู้บังคับบัญชาส่งสำนวนการสอบสวนทั้งหมดไปยังอัยการทหารเพื่อวินิจฉัยสั่งคดีต่อไป แต่ถ้าผู้กระทำผิดเป็นทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงทัณฑ์กับทหารที่กระทำความผิดฐานหนีราชการให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการ พ.ศ.๒๕๒๘ ได้ทันที

๑๕. การถอดยศและปลดทหารที่หนีราชการในเวลาประจำการ

นายทหารสัญญาบัตรหรือนายทหารประทวนที่ขาดหนีราชการจนครบเกณฑ์หนีราชการแล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการปลดและถอดยศ ดังนี้

๑๕.๑ นายทหารประทวน

๑๕.๑.๑ **กรณีปลดออกจากประจำการ** ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๒ หมวด ๑ ข้อ ๔ (๑) กำหนดให้ผู้มีอำนาจในการสั่งปลด คือ ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพล ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับการกองพลบินหรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้สั่ง

๑๕.๑.๒ **กรณีถอดออกจากยศทหาร** ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗ ข้อ ๓ กำหนดว่า ผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการดังต่อไปนี้ ข้อ ๓.๒ สำหรับข้าราชการกลาโหมต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ให้รายงานตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้นแม่ทัพ ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ เพื่อพิจารณา หากเห็นเป็นการสมควรก็ให้ถอดออกจากยศทหาร

๑๕.๒ นายทหารสัญญาบัตร

๑๕.๒.๑ **กรณีปลดออกจากประจำการ** ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๒ หมวด ๑ ข้อ ๔ (๒) กำหนดให้ผู้มีอำนาจในการสั่งปลด คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้สั่ง เว้นแต่ตำแหน่ง ตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพล ผู้บังคับการกองเรือ ผู้บัญชาการกองพลบิน หรือเทียบเท่าขึ้นไป พระมหากษัตริย์จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า

/ กรณีถอดออก...

๑๕.๒.๒ กรณีถอดออกจากยศทหาร ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ.๒๕๐๗ ข้อ ๓ กำหนดว่า ผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการดังต่อไปนี้ ๓.๑ สำหรับข้าราชการกลาโหมสัญญาบัตร ให้รายงานตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณา หากเห็นเป็นการสมควรจะได้ดำเนินการเพื่อถอดออกจากยศทหารและบรรดาศักดิ์ต่อไป

หมายเหตุ การถอดยศและปลดทหารที่หนีราชการในเวลาประจำการ จะต้องถอดยศตั้งแต่วันที่กระทำผิดเข้าเกณฑ์หนีราชการ มิใช่ถอดยศตั้งแต่วันเริ่มขาดราชการวันแรก เพราะถ้าถอดยศตั้งแต่วันเริ่มขาดราชการวันแรกก็มิใช่เป็นการถอดยศในกรณีความผิดฐานหนีราชการ เนื่องจากความผิดฐานหนีราชการยังไม่เกิดขึ้น

๑๖. ปัญหาการปฏิบัติงาน

๑๖.๑ หน่วยราชการเจ้าของเรื่องไม่ได้พิจารณาเรื่องมูลเหตุการณ์ขาดราชการ ว่าเกิดจากสาเหตุใด เพียงแต่ตรวจสอบเบื้องต้นว่ากำลังพลขาดราชการเท่านั้น

๑๖.๒ หน่วยราชการเจ้าของเรื่องส่งเอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน ถูกต้อง หรือเพียงพอต่อการพิจารณา เป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าในการให้ข้อพิจารณาเสนอความเห็น

๑๖.๓ หน่วยไม่ได้ดำเนินการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกำลังพลที่หนีราชการ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่า กำลังพลมีเจตนาขาดหนีราชการไปจริง

๑๖.๔ สรุปผลการสอบสวนของคณะกรรมการที่หน่วยเจ้าของเรื่องตั้งขึ้นมา มีความเห็นไม่ชัดเจนว่าเป็นการขาดราชการไปโดยมีเจตนาหนีราชการจริง หรือไม่ได้แสดงผลหรือวิเคราะห์ถึงสาเหตุจูงใจในการขาดราชการ ส่วนใหญ่จะแสดงความเห็นว่ากำลังพลขาดราชการไปครบตามจำนวนวันที่กฎหมายกำหนดจึงเข้าเกณฑ์หนีราชการ เป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

๑๖.๕ หน่วยราชการเจ้าของเรื่องไม่ได้อ้างกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาดำเนินการปลดออกจากราชการและถอดออกจากยศทหาร คิดคำนวณวันเริ่มขาดราชการวันที่เข้าเกณฑ์หนีราชการ วันที่จะปลดออกจากราชการ และถอดออกจากยศทหาร ไม่ให้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

หน่วยต้องศึกษากฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของทางราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการหนีราชการ ทั้ง ๘ ฉบับ แล้วแต่กรณีที่เกิดขึ้นจะนำกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ฉบับใดมาบังคับใช้อย่างไรให้ถูกต้องและเป็นธรรมแก่กำลังที่ขาดหนีราชการ

๑๗. กำลังพลที่ถูกปลดและถอดยศ เนื่องจากขาดหนีราชการ เสียสิทธิอะไรบ้าง

๑๗.๑ ไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ.๒๔๙๕ ข้อ ๕ (๓) ซ. กำหนดว่า ทหารซึ่งระบุนไว้ในกรณีต่อไปนี้ไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดคือออกจากราชการ เพราะมีความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ หนีราชการในเวลาประจำการ

๑๗.๒ ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ มาตรา ๘ (๑) บัญญัติว่าบุคคลซึ่งระบุนไว้ดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้คือ (๑) ข้าราชการซึ่งมิใช่ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการซึ่งถูกไล่ออกจากราชการ เพราะมีความผิด

ผนวก ก.

กรณีหารือในประเด็นต่างๆ

ผนวก ข.

กฎหมาย, พระราชบัญญัติ, กฎ, ระเบียบ, ข้อบังคับ

ผนวก ค.

บทความสอบสวนคดีทหารหนีราชการอย่างไร